

AGRUPACIO : Justícia, Drets i Memòria

PROGRAMA PRESSUPOSTARI: 213. Serveis penitenciaris i mesures penals alternatives

Pla de Govern: 1. Per un país just, amb bon govern i referent democràtic al món

Pla Departamental: 5. Fer de les presons un espai segur destinat a la formació, la reinserció i la rehabilitació, i estendre l'aplicació de les mesures penals alternatives incloent la perspectiva de gènere

Diagnòstic de la situació

Necessitat a la qual fa front el programa:

La resposta social a la delinqüència repercuteix en la seguretat i cohesió social. El Govern és responsable exclusiu de l'execució de penes i mesures, i ha de garantir el compliment efectiu en condicions de seguretat i de respecte als drets dels penats. S'ha de proporcionar les millors condicions per a la reintegració social i per reduir la reincidència en el delicte. S'ha de mantenir la seguretat als centres penitenciaris amb una òptica multidisciplinària, orientada a la gestió de riscos, amb intervencions adaptades a les característiques dels interns, amb respecte a la dignitat i amb una visió holística. S'ha d'aprofundir en millorar processos de gestió i anàlisi de la informació per la prevenció d'incidents que posin en risc la seguretat, i assegurar un clima interior que permeti executar les actuacions. S'han de garantir condicions de vida dignes en les penes de privació de llibertat adequant els equipaments penitenciaris a la realitat. S'han de potenciar les possibilitats de reinserció social de la població estrangera amb mesures de retorn al país i fer més eficients el compliment de penes i mesures en contacte amb el medi social.

Catalunya té una de les taxes d'empresonament més altes d'Europa (comparat amb l'Europa dels 15) i un gran nombre de persones complint altres mesures penals a la comunitat, tot i que el nivell de criminalitat és inferior a la mitjana europea. Cal potenciar el compliment de penes i mesures en la comunitat per evitar la reincidència, mantenir els vincles socials i aconseguir eficiència pressupostària.

Població objectiu:

Població major de 18 anys que compleix penes de privació de llibertat o mesures penals a la comunitat, d'acord amb les regulacions del Codi penal. L'any 2021, 13.020 persones van complir una pena de presó. D'aquestes, 925 eren dones (7%) i 12.095 eren homes (93%). En l'àmbit de les persones penades a mesures penals a la comunitat o mesures alternatives a la presó trobem, a data d'agost de 2022, que un total de 7.588 persones n'estan complint a Catalunya. D'aquestes, un 9,5% són dones, i un 90,5% són homes.

Descripció detallada de la necessitat:

A partir de 1984, en què la Generalitat assumeix les competències penitenciàries, s'ha anat consolidant un model d'execució penal en el marc de les directrius dels organismes internacionals (Nacions Unides i Consell d'Europa) i els coneixements de la recerca empírica. Els eixos principals d'aquest model han estat: el manteniment de condicions de vida dignes a les presons; la seguretat jurídica; el desenvolupament de protocols de seguretat i supervisió del règim penitenciari; i una orientació cap a la rehabilitació que millori les expectatives de reintegració social al finalitzar la condemna i que reforci les condicions de seguretat i de baixa conflictivitat dels centres. Els coneixements actuals confirmen que es poden aconseguir reduccions en la reincidència fins al 35% mitjançant intervencions individualitzades que s'adaptin al nivell de risc de l'intern.

L'agost de 2022, la població privada de llibertat és de 7.787 persones. L'evolució esperada és incerta, fruit d'un lleu increment de la població estrangera i dels preventius. En els últims anys s'han creat nous equipaments i s'han tancat d'altres obsolets. Urgeix l'actualització dels equipaments per a dones i els destinats a règim obert que s'han de potenciar atès el bon pronòstic de reinserció de les persones que són excarcerades des del 3r grau i la llibertat condicional. Un 48,5% dels interns són estrangers, dels quals el 40% no tenen expectatives d'integració social i laboral al nostre país. La població en règim obert és del 24,5% dels interns penats, i en llibertat condicional, un 11,3% de la població penada. Les prioritats són: conservar, en condicions socioeconòmiques actuals, el model d'execució penal i els seus bons resultats quant a reinserció; potenciar la reintegració social als països d'origen de la població estrangera sense expectatives d'integració; millorar els procediments d'avaluació del risc, la intervenció individualitzada i supervisió a la comunitat de la població penada, i ampliar el compliment de les penes de presó en règim obert i llibertat condicional. Pel que fa la seguretat als centres penitenciaris, l'any 2021 es van produir un total de 2762 incidents.

D'aquests, cal destacar 24 agressions greus entre interns i 1.280 de lleus, 47 agressions greus a personal penitenciari i 212 de lleus. També es van produir 1.199 incidents autoagressius. Les prioritats són: millorar els mecanismes preventius de la incidentalitat i els protocols de resposta, potenciant la seguretat dinàmica basada en la interacció i la mediació en la resolució de conflictes. Per millorar la qualitat de vida i atenció a la població interna es vol treballar amb el Departament de Salut en la millora dels procediments de treball per l'atenció a la població vulnerable, la prevenció del suïcida i les intervencions vinculades al treball de les addiccions. Es vol centrar l'atenció sobre les intervencions que es fan amb dones internades als centres penitenciaris, explorant noves intervencions eficaces. El Codi penal de 1995 va incorporar un catàleg de sancions que es poden complir mitjançant mesures penals a la comunitat o mesures penals alternatives (MPA) d'acord amb els models d'altres països occidentals. Des d'aleshores, s'han dut a terme diferents reformes del CP per reforçar la resposta a alguns tipus delictius mitjançant les MPA, especialment els de violència de gènere i seguretat del trànsit. Com a resultat, les demandes d'MPA han passat de 661 (any 2001) fins a les 10.893 (any 2021). Actualment, es necessita reduir les persones en llista d'espera per al compliment d'una MPA i reduir el temps d'espera. A l'agost de 2022 hi ha 4.272 persones esperant per complir (programes pendents d'inici).

Marc regulador del programa:

Llei orgànica 1/1979, de 26 de setembre, general penitenciària; Reial decret 190/1996, de 9 de febrer, d'aprovació del Reglament penitenciari; Decret 329/2006, de 5 de setembre, d'aprovació del Reglament d'organització i funcionament dels serveis d'execució penal a Catalunya; Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal, i modificacions posteriors; Reial decret 690/1996, de 26 d'abril (840/2011, de 17 de juny), que estableix les circumstàncies d'execució de les penes de treball en benefici de la comunitat i d'arrest de cap de setmana.

Missió

L'execució de les penes de privació de llibertat i de les penes i mesures penals a la comunitat, en condicions adequades de seguretat, amb respecte dels drets de la persona penada no limitats per la sentència i orientades cap a la rehabilitació, amb la finalitat de potenciar la integració social de la persona penada i prevenir la reincidència, comptant amb la participació activa de la pròpia persona i de l'entorn comunitari.

Objectius estratègics i operatius del programa

- Avançar el model d'execució penal català basat en l'acostament al medi obert, l'atenció a la salut mental, la seguretat interior i el bon clima social, amb criteris d'eficiència i sostenibilitat (OE5.1)
 1. Crear equips i programes interdisciplinaris dedicats a la intervenció amb persones internes amb risc elevat de conductes violentes intrainstitucionals i autodirigides, i unitats especialitzades per a perfils d'alta complexitat per disminuir la incidentalitat
 2. Incrementar la participació de les persones internes en els programes individuals i grupals d'intervenció tenint en compte les seves necessitats i els seus riscos, millorant un entorn afavoridor del canvi que propiciarà un impuls del medi obert
 3. Redactar i iniciar el projecte de rehabilitació energètica finançada pel programa de fons europeus PIREP al Centre Penitenciari Brians 1 i redactar el programa funcional per al nou Centre Penitenciari de Dones
 4. Posar en marxa el nou Centre Penitenciari Obert de Tarragona i executar les obres del Centre Obert 800 de Zona Franca segons el calendari previst
- Eliminar l'escletxa digital dels usuaris i fer més eficient la gestió a través dels sistemes d'informació i les palanques tecnològiques (OE5.2)
 1. Construcció de 20 procediments del Mòdul "Gestió d'Expedients" del Sistema d'Informació d'Execució Penal (SIEP)
 2. Implantació del Projecte Alfabetització Digital en els centres d'Execució Penal
 3. Millora de les comunicacions amb l'Administració de Justícia
- Dignificar la feina dels servidors públics amb la reducció de la interinitat i altres mesures complementàries (OE5.3)
 1. Revisar i actualitzar les adaptacions de llocs de treball
 2. Analitzar i actualitzar la regulació de la segona activitat
 3. Reduir la interinitat mitjançant els processos selectius ordinaris i l'Oferta Pública d'Estabilització d'Ocupació Temporal (concurs de mèrits i concurs oposició d'estabilització)
- Reconèixer el model de formació, ocupació i inserció als centres penitenciaris per potenciar la funció resocialitzadora de l'execució penal (OE5.4)
 1. Creació d'una escola d'oficis per la inserció sociolaboral de persones en règim de semi-libertat o llibertat condicional
 2. Recuperació de l'ocupació en els tallers productius industrials afectats per l'impacte de la COVID-19
- Enfortir el sistema de mesures penals alternatives per afavorir la reinserció, evitar ingressos innecessaris a presó i afermar la implicació comunitària en l'execució penal (OE5.5)
 1. Disminuir els programes de mesures penals alternatives (MPA) pendents d'inici des del 37% actual fins al 29% amb la posada en marxa d'un Pla de xoc
 2. Establir un nou sistema de ràtios (nombre de persones penades per professional i mesura) i establir un adequat dimensionament dels equips segons programes i territoris

Indicadors del programa	Unitat	Obj.	2020 Real	2021 Real	2022 Previst	2023 Previst		
1. Proporció de població interna en tercer grau	%	OE5.1	20,30	19,66	24,00	27,60		
2. Població atesa en centres penitenciaris	Nombre	OE5.1	7.884,00	7.746,00	7.900,00	7.950,00		
3. Taxa d'incidents per cada 100 persones internes	%	OE5.1	18,28	21,21	18,00	18,00		
4. Proporció de persones internes en llibertat condicional	%	OE5.1	11,10	11,10	11,00	11,50		
5. Índex d'absentisme en l'àmbit dels serveis penitenciaris	%	OE5.3	12,71	14,20	13,00	12,00		
6. Percentatge de condemna complerta fins la primera proposta de primer permís en segon grau	%	OE5.1	50,00	51,00	40,00	43,00		
7. Percentatge d'interns de segon grau amb proposta favorable de permís	%	OE5.1	27,39	28,32	35,00	30,00		
8. Percentatge d'interns que finalitzen la condemna en segon grau sense sortir de permís	%	OE5.1	57,63	55,67	35,00	50,00		
9. Nombre d'interns classificats en 3r grau en centres oberts en relació al nombre total de classificacions inicials en medi obert	%	OE5.1				8,00		

Despeses per capítols del programa (EUR)	Import consolidat
1 Remuneracions del personal	270.115.893,72
2 Despeses corrents de béns i serveis	147.944.267,40
3 Despeses financeres	135.448,12
4 Transferències corrents	15.807.553,20
6 Inversions reals	30.620.125,73
7 Transferències de capital	0,00
8 Variació d'actius financers	1.000.000,00
9 Variació de passius financers	0,00
Total despeses	465.623.288,17
Llocs de treball pressupostats del programa	5.215

PRESSUPOSTOS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA PER AL 2023 **MEMÒRIES DE PROGRAMES**

AGRUPACIÓ	: Justícia, Drets i Memòria		
PROGRAMA PRESSUPOSTARI:	213. Serveis penitenciaris i mesures penals alternatives		
GESTOR DE PROGRAMA	: JU01. Gabinet SG de Justícia, Drets i Memòria		Subsector: GC

Objectius estratègics i operatius del programa

· Avançar el model d'execució penal català basat en l'acostament al medi obert, l'atenció a la salut mental, la seguretat interior i el bon clima social, amb criteris d'eficiència i sostenibilitat (OE5.1)

1. Crear equips i programes interdisciplinaris dedicats a la intervenció amb persones internes amb risc elevat de conductes violentes intrainstitucionals i autodirigides, i unitats especialitzades per a perfils d'alta complexitat per disminuir la incidentalitat
 2. Incrementar la participació de les persones internes en els programes individuals i grupals d'intervenció tenint en compte les seves necessitats i els seus riscos, millorant un entorn afavoridor del canvi que propiciarà un impuls del medi obert
 3. Redactar i iniciar el projecte de rehabilitació energètica finançada pel programa de fons europeus PIREP al Centre Penitenciari Brians 1 i redactar el programa funcional per al nou Centre Penitenciari de Dones
 4. Posar en marxa el nou Centre Penitenciari Obert de Tarragona
- Eliminar l'escletxa digital dels usuaris i fer més eficient la gestió a través dels sistemes d'informació i les palanques tecnològiques (OE5.2)
1. Construcció de 20 procediments del Mòdul "Gestió d'Expedients" del Sistema d'Informació d'Execució Penal (SIEP)
 2. Implantació del Projecte Alfabetització Digital en els centres d'Execució Penal
 3. Millora de les comunicacions amb l'Administració de Justícia

Indicadors del gestor	Unitat	Obj.	2020 Real	2021 Real	2022 Previst	2023 Previst	
1. Superfície construïda en equipaments penitenciaris	M2	OE5.1	544.060,86	557.204,01	563.324,41	567.115,86	

Principals béns/serveis i actuacions destacades

1. Gestió de les despeses de lloguers, manteniments i subministraments dels centres penitenciaris
2. Gestió de la contractació relacionada amb els serveis transversals (vigilància i neteja)
3. Transferències a Infraestructures de la Generalitat per inversions en centres penitenciaris
4. Pressupost TIC destinat a l'àmbit de l'execució penal d'adults

Per tal de completar la informació d'aquesta memòria es pot consultar la memòria d'encàrrec del programa 213 de l'agrupació de Territori

Despeses per capítols del gestor (EUR)	Import sense consolidar
1 Remuneracions del personal	0,00
2 Despeses corrents de béns i serveis	28.301.637,48
3 Despeses financeres	51.948,12
4 Transferències corrents	0,00
6 Inversions reals	22.974.289,77
7 Transferències de capital	0,00
8 Variació d'actius financers	0,00
9 Variació de passius financers	0,00
Total despeses	51.327.875,37
Llocs de treball pressupostats del gestor	0

PRESSUPOSTOS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA PER AL 2023 **MEMÒRIES DE PROGRAMES**

AGRUPACIÓ	: Justícia, Drets i Memòria
PROGRAMA PRESSUPOSTARI:	213. Serveis penitenciaris i mesures penals alternatives
GESTOR DE PROGRAMA	: JU03. DG d'Afers Penitenciaris
	Subsector: GC

Objectius estratègics i operatius del programa

- Avançar el model d'execució penal català basat en l'acostament al medi obert, l'atenció a la salut mental, la seguretat interior i el bon clima social, amb criteris d'eficiència i sostenibilitat (OE5.1)
 1. Crear equips i programes interdisciplinaris dedicats a la intervenció amb persones internes amb risc elevat de conductes violentes intrainstitucionals i autodirigides, i unitats especialitzades per a perfils d'alta complexitat per disminuir la incidentalitat
 2. Incrementar la participació de les persones internes en els programes individuals i grupals d'intervenció tenint en compte les seves necessitats i els seus riscos, millorant un entorn afavoridor del canvi que propiciarà un impuls del medi obert
 3. Redactar i iniciar el projecte de rehabilitació energètica finançada pel programa de fons europeus PIREP al Centre Penitenciari Brians 1 i redactar el programa funcional per al nou Centre Penitenciari de Dones
 4. Posar en marxa el nou Centre Penitenciari Obert de Tarragona
- Eliminar l'esclatxa digital dels usuaris i fer més eficient la gestió a través dels sistemes d'informació i les palanques tecnològiques (OE5.2)
 1. Construcció de 20 procediments del Mòdul "Gestió d'Expedients" del Sistema d'Informació d'Execució Penal (SIEP)
 2. Implantació del Projecte Alfabetització Digital en els centres d'Execució Penal
 3. Millora de les comunicacions amb l'Administració de Justícia
- Reconèixer el model de formació, ocupació i inserció als centres penitenciaris per potenciar la funció resocialitzadora de l'execució penal (OE5.4)
 1. Creació d'una escola d'oficis per la inserció sociolaboral de persones en règim de semi-libertat o llibertat condicional
 2. Recuperació de l'ocupació en els tallers productius industrials afectats per l'impacte de la COVID-19

Indicadors del gestor	Unitat	Obj.	2020 Real	2021 Real	2022 Previst	2023 Previst
1. Percentatge de població interna amb permisos penitenciaris	%	OE5.1	18,13	41,18	19,00	42,00
2. Percentatge de persones internes de centres penitenciaris classificades amb Programa individual de tractament (PIT)	%	OE5.1	89,00	98,78	92,00	92,00
3. Percentatge de població de serveis penitenciaris en programes de rehabilitació	%	OE5.1	80,60	83,08	82,00	85,00
4. Nombre d'entitats sense ànim de lucre que col·laboren en programes de rehabilitació i reinserció d'interns	Nombre	OE5.1	94,00	40,00	94,00	100,00

Principals béns/serveis i actuacions destacades

1. Gestió dels serveis penitenciaris de seguretat i supervisió de la població reclusa
2. Gestió amb proveïdors dels serveis d'alimentació, higiene, neteja, sanitat, educació i altres necessitats dels interns
3. Disseny, implementació i supervisió dels protocols tècnics d'avaluació del risc i classificació de la població penitenciària
4. Organització i gestió dels serveis i procediments de les sortides i permisos penitenciaris
5. Disseny i aplicació dels programes de rehabilitació i adequats a la població penitenciària
6. Organització, disseny, execució i supervisió amb els departaments de salut i educació dels programes de treball d'aquestes àrees
7. Organització, execució i supervisió dels serveis de medi obert i llibertat condicional
8. Coordinació amb sectors socials del vessant de reintegració de l'execució penal mitjançant la Taula de Participació Social
9. Planificació i gestió dels recursos econòmics dels serveis penitenciaris per tal de millorar-ne l'eficiència

Despeses per capítols del gestor (EUR)	Import sense consolidar
1 Remuneracions del personal	0,00
2 Despeses corrents de béns i serveis	31.743.834,68
3 Despeses financeres	30.000,00
4 Transferències corrents	40.567.599,56
6 Inversions reals	6.445.835,96
7 Transferències de capital	0,00
8 Variació d'actius financers	1.750.000,00
9 Variació de passius financers	0,00
Total despeses	80.537.270,20
Llocs de treball pressupostats del gestor	0